

Minnisblað

Dagsetning:	18. ágúst 2009.
Viðtakandi:	Efnahags- og skattanefnd Alþingis.
Sendandi:	Skatta og lögfræðisvið Deloitte hf., Vala Valtýsdóttir, lögfræðingur, sviðsstjóri og Auður Ýr Helgadóttir, lögfræðingur.
Efni:	Athugasemdir við frumvarp til breytinga á tekjuskattslögum.

Yfirlýstur tilgangur frumvarpsins er sá að gefa stjórnvöldum heimild til að kyrrsetja eigur þeirra aðila sem taldir eru bera ábyrgð á því tjóni sem varð við hrun íslensku bankanna. Hinsvegar er hér um að ræða tvítekningu á heimildum til kyrrsetningar sem er óþörf og gengur lengra en þörf krefur og réttlætanlegt er.

1 Tvítekning á heimildum skattrannsóknarstjóra til kyrrsetningar kemur fram í 2. mgr. 1. gr. frumvarpsins.

Samkvæmt 7. mgr. 103 gr. tekjuskattslaga skal skattrannsóknarstjóri ríkisins gæta laga um meðferð sakamála eftir því sem við getur átt.

88. gr. laga um meðferð sakamála er svohljóðandi:

„Til tryggingar greiðslu sektar, sakarkostnaðar og upptöku ávinnings, sem aflað hefur verið með broti, getur lögregla krafist kyrrsetningar hjá sakborningi ef hættu þykir á að eignum verði elia skotið undan eða þær glattist eða rýrni að mun.

Um framkvæmd og gildi kyrrsetningar samkvæmt þessari grein fer sem um kyrrsetningu fjármuna almennt, með þeim undantekningum að tryggingu þarf ekki að setja, mál þarf ekki að höfða til staðfestingar kyrrsetningu og gjöld skal ekki greiða fyrir ráðstafanirnar.

Kyrrsetning samkvæmt þessari grein fellur niður ef ákærði hefur verið sýknaður með endanlegum dómi af greiðslu sektar og sakarkostnaðar eða upptaka ávinnings hefur ekki verið dæmd. Sama á við ef saksókn hefur verið felld niður eða rannsókn leiðir ekki til saksóknar. Sakborningur á þá heimtingu á að felldar verði úr gildi þær ráðstafanir sem gerðar hafa verið til tryggingar kyrrsetningunni. Kyrrsetning fellur á sama hátt niður ef sakborningur innir af hendi þær greiðslur sem kyrrsetning á að tryggja.“

Tvítekning felst bæði í heimild til kyrrsetningar og undanþágu frá lögum um kyrrsetningu og lögþann hvað varðar skyldu til að leggja fram tryggingu, höfða mál til staðfestingar kyrrsetningu og greiðslu gjalds.

Einnig má benda á núgildandi lögtaksheimild á grundvelli 5. mgr. 116. gr. tekjuskattlaga, sbr. 1. gr. laga um lögtak og fjárnám án undanfarandi dóms eða sáttar nr. 29/1885.

2 Gerðarpolar

Gerðarpolar við kyrrsetningu eru ekki aðeins aðilar sem rannsókn beinist að skv. 109 gr. tekjuskattslaga, heldur einnig makar þeirra, erfingjar, þeir sem hafa fjárforraði fyrir ólögráða menn, skilaneftarmenn o.fl. skv. 116. gr. tekjuskattslaga.

Yfirlýstur tilgangur frumvarpsins er sá að gefa stjórnvöldum heimild til að kyrrsetja eigur þeirra aðila sem taldir eru bera ábyrgð á því tjóni sem varð við hrun íslensku bankanna. Með því að gerðarpolar kyrrsetningar séu einnig þeir sem falla undir 116. gr. er verið að ganga lengra en í lögum um meðferð sakamála og í raun lengra en nauðsyn krefst, til að koma í veg fyrir undanskot á eigum þeirra aðila sem koma að hruni íslensku bankanna. Ástæðan er sú heimild sem þegar er fyrir hendi í lögum um gjaldprotaskipti nr. 21/1991, til að rifta gerningum þrotamanns allt að 24 mánuðum aftur í tímann.

Einnig má benda á að með því að ganga svo langt, að heimilt sé að kyrrsetja eigur maka og annarra aðila skv. 116. gr. tekjuskattslaga, er verið að ganga lengra en meðalhófi gegnir, sbr. ákvæði stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Með því að ekki þurfi að fá staðfestingu dómstóla á kyrrsetningu er verið að rýra réttarstöðu gerðarpóla, þetta er sérstaklega alvarlegt þegar í hlut eiga aðilar sem yrðu látnir sæta ábyrgð á grundvelli 116. gr. tekjuskattslaga.

Í greinagerð kemur fram að löggjafin telji að skattaðilar hafi verið að nýta sér andmælarétt í því skyni að „tefja málsmeðferð og skaða niðurstöðu máls“. Andmælaréttur er mikilvægur réttur borgara til að standa á rétti sínum gagnvart ríkinu. Með því að borgarar nýti rétt sinn til að halda á lofti málsvörnum eru þeir ekki að spilla niðurstöðu og tefja mál að óþörfu. Mikilvægt er að andmælarétturinn sé til staðar og að löggjafinn virði hann sem slíkan en líti ekki á hann óþægilegt tæki borgaranna til að tefja og spilla niðurstöðu.

3 Andlag kyrrsetningar

Kyrrsetning er í eðli sínu bráðabirgðarráðstöfun, enda er um mjög íþyngjandi ráðstöfun að ræða. Vegna þessa þarf, skv. lögum um kyrrsetningu og lögbann, að leggja fram tryggingu vegna mögulegs skaða gerðarpóla og staðfesta þarf kyrrsetningu fyrir héraðsdómi til að tryggt sé að kyrrsetningarheimild sé til staðar.

Í frumvarpinu er gefin heimild til að kyrrsetja eigur til tryggingar á greiðslu væntanlegrar skattkröfu, fésektar og sakarkostnaðar í málum sem sæta rannsókn hjá skattrannsóknarstjóra. Hér geta verið um að ræða mjög háar kröfur og getur tjón skattaðila orðið þónokkuð ef ástæða reynist síðar ekki fyrir kyrrsetningu. Ekki er að finna í frumvarpinu ákvæði um hversu mikla fjármuni hægt er að kyrrsetja og því er sá möguleiki fyrir hendi að hægt sé að kyrrsetja háar fjárhæðir vegna mun lægri krafna.

Þá má benda á að meðferð mála hjá skattrannsóknarstjóra geta verið tímafrekari en svo að réttlæt看legt sé að kyrrsetja eigur þeirra sem rannsóknarsæta og tengdra aðila skv. 116 gr tekjuskattslaga, í svo langan tíma.

Einnig má benda á mögulega skaðabótaábyrgð ríkisins sem gæti komið til ef eigur eru kyrrsettar að óþörfu.

4 Brottfall kyrrsetningar

Kyrrsetning fellur niður ef rannsókn leiðir ekki til hækkunar á sköttun skattaðila eða þess að honum verði gerð fésekt. Í þessu tilviki er vísað til 109. gr. tekjuskattslaga. Hinsvegar er ekki minnst á kyrrsetningu eigna þeirra aðila sem þurfa að þola kyrrsetningu á grundvelli 1. mgr. 1. gr. frumvarpsins, skv. 116. gr.

tekjuskattslaga (makar, erfingjar, þeir sem hafa fjárforræði fyrir ólöggráða menn, skilaneftarmenn ofl.). Hér er því alvarlegur galli á gerð og uppbyggingu frumvarpsins.

5 Breytingartillögur

Við leggjum til að tímasetja heimild til kyrrsetningar, enda er slíkt í anda kyrrsetningarheimilda sem bráðabirgðarráðstafana.

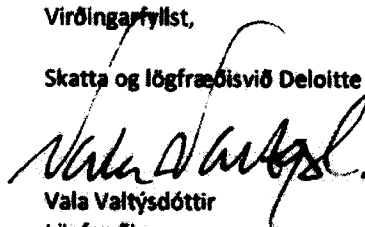
Við leggjum til að ákvæði um kyrrsetningu eigna aðila skv. 116 gr. tekjuskattslaga sé fellt úr frumvarpinu, enda er heimild í gjaldþrotalögum til að rifta gervingum þrotamanna. Ef vilji löggjafans stendur fyrir því að hægt verði að kyrrsetja eigur nákominna þá ætti frekar að orða slíkt með skýrum hætti í frumvarpinu.

Við leggjum til að ákvæði 7. mgr. 103. gr. tekjuskattslaga verði tekið burt, enda væri annars um tvítekingu á heimildum að ræða, sem getur skapað óþarfa rugling.

Við leggjum til að þær eigur sem hægt sé að kyrrsetja verði betur afmarkaðar, með þeim hætti að ekki sé hægt að kyrrsetja hærrí fjárhæðir en þörf krefur.

Virðingarfyllt,

Skatta og lögfræðisvið Deloitte hf.

Vala Valtýsdóttir
Lögfræðingur

Auður Yr Helgadóttir
Lögfræðingur

Fyrirvari

Ráðgjöf okkar og niðurstöður sem birtast í þessu minnisblaði grundvallast á því að allar framangreindar staðreyndir, ályktanir, upplýsingar og gögn séu fullnægjandi og rétt. Afar áriðandi er að okkur verði tilkynnt um það þegar í stað ef einhver hluti af umræddum staðreyndum, ályktunum, upplýsingum og/eða gögnum eru ófullnægjandi eða ósannur, enda getur það haft áhrif á efnislegar niðurstöður og ráðleggingar okkar. Ráðgjöf okkar grundvallast á gildandi réttarheimildum eins og þær eru á Íslandi á hverjum tíma fyrir sig. Ljóst er að réttarheimildirnar og túlkun á þeim geta breyst og nýjar heimildir bæst við, með þeim hætti að þær gildi afturvirkir og/eða í framtíðinni. Allar slíkar breytingar geta haft áhrif á gildi þessarar ráðgjafar okkar. Við skuldbindum okkur ekki til að uppfæra ráðgjöf okkar og niðurstöður í samræmi við breytingar sem kunna að vera gerðar á réttarheimildum og/eða túlkun á þeim. Skaðabótaskylda okkar vegna hugsanlegs beins eða óbeins tjóns sem er afleiðing af þjónustu okkar er takmörkuð við tvöfalda þóknun okkar fyrir hana.